

FIRAT ÖZELER İLE *KAVUR* FİLMİ ÜZERİNE

Eda Güngör Korçak

Ömer Kavur'un filmlerine dair hepimizin bir hikâyesi vardır. Kayaköy'de gezinirken ya da küçük, bakımsız bir otele gittiğinizde resepsiyonist ile görüşürken gözünüzde canlanabilir o hikâyeler. Her bir filmi ayrı bir arayış hikâyesidir aslında. Filmde genç bir kadının kendini arayış hikâyesine tanık oluyoruz, sanki Kavur'un bir rüyasında yitik mekânlarda seyahate çıkıyoruz. Genç kadın kendini bulmaya çalıştıkça, film bittiğinde siz kendi arayışına başlıyorsunuz. Fırat Özeler'in senaristliğini ve yönetmenliğini yaptığı ilk uzun metraj belgesel filmi olan *Kavur*, dünya prömiyerini 52. Rotterdam Uluslararası Film Festivali'nde, Türkiye prömiyerini ise 42. İstanbul Film Festivali Ulusal Belgesel Yarışması kapsamında gerçekleştirdi. Seslendirmesini ise Cem Yılmaz, Funda Eryiğit ve Tilbe Saran'ın yaptığı "Kavur" belgeseli üzerine yönetmen Fırat Özeler ile yaptığımız söyleşiyi size sunuyoruz.

Eda Güngör Korçak (EGK): Öncelikle Fırat Özeler'i tanıyalım biraz. *Sinema yolculuğun nasıl başladı, çocukluğunda sinemayla ilişkin nasıldı?*

Fırat Özeler (FÖ): Çocukluğumdan itibaren sinemayla hep "iyi bir izleyici olarak" bağ kurmaya çalıştım. Erken yaşta ailemle sinemaya gitmeye ve filmler

izlemeye başlamıştım. Filmlerden ziyade beni salondaki atmosfer etkilerdi. Yüzlerce insan, karanlık bir ortam. Herkes tek bir yere bakıyor... Projeksiyondan dağılan ışıktan nasıl etkilendiğimi dün gibi hatırlıyorum. Yani ben aslında sinemadan “sinema” olduğu için etkilenmişim. Bu zamanla hikâye anlatma isteğine dönüştü. O çok sevdiğim ve kendimi huzurlu hissettiğim sinema salonları, bir hikâyenin insanlara ulaşabileceği en güzel yermiş gibi gelmeye başladı bana. Ve böylece izleyicilikten bir adım daha öteye gidip sinema yapmaya karar verdim.

EGK: Dünya prömiyerini Rotterdam’da yaptığın Kavur filmi ile isminden sıkça bahsettirdin festivallerde, tebrik ederim öncelikle. Filmin çıkış noktasını öğrenebilir miyiz? Yönetmenler arasından neden Ömer Kavur’u seçtin mesela?

FÖ: Ben Ömer Kavur’la lisede tanıştım. Yeni filmlere dair inanılmaz bir açılığımın olduğu bir dönemdi. Her şeyi izlemeye çalışıyordum ve her izlediğimden de etkileniyordum. Tam bir sinemaya teslimiyet dönemiymi benim için. Bir gün *Gizli Yüz*’ü izledim. Genel olarak hiç bir şey anlamadığımı ancak neden bu kadar etkilendiğimi sorguladığımı hatırlıyorum. Çünkü o güne kadar hep anlayarak bir filmi sevebileceğimi düşünürdüm, ilk kez sadece bir şeyler hissederek bir filmi sevebileceğimi fark etmem benim bir çok şeye bakış açımı değiştirdi. Zamanla tüm filmlerini tekrar tekrar izledikçe, onu daha yakından tanımak istedim. İç dünyası, duyguları o kadar girift ve etkileyiciydi ki, zaten bunu fark ettikten sonra onu anlatmamak gibi bir ihtimalim kalmadı. Çünkü -belgesel ya da kurmaca fark etmeden- ben insanın iç çelişkilerini ve kendisiyle ettiği kavgaları anlatmaktan zevk alıyorum. **Ömer Kavur da tüm hayatı boyunca böyle bir kavganın içindeydi bana göre.**

EGK: Ömer Kavur ile ilgili ciddi bir arşiv çalışması var filmden gördüğümüz kadarıyla. Bu süreç nasıl ilerledi?

FÖ: Öncelikle kamusal arşivlerle başladık. Yaklaşık 7-8 ay gibi bir zamanda 30 yıl boyunca gazetelere veya dergilere verdiği tüm röportajları derlemek gibi bir sürecim oldu, elbet eksikler var ancak çok büyük bir kısma ulaştık. Kütüphanelerden, sahaflardan bunları toplayıp aslında birinci ağızdan çok fazla

bilgiye ulaşmış olduk. Bu araştırma zaten filmdeki metni ortaya çıkardı. Bir de kişisel arşivlerden yararlandık. Bunun için de önce ben hayatı boyunca temas ettiği, bir şekilde ilişkisi olduğunu bildiğimiz tüm insanların bir listesini çıkardım ve aslında belli bir düzende onlarla iletişime geçtik. Zaman içinde bu iki paralel süreç sonunda elimizde ciddi bir fiziksel arşiv ve derlenmiş detaylı bir metin vardı.

EGK: *Yapım sürecinden bahseder misin biraz? Senaristlik ve yönetmenliğin yanı sıra görüntü yönetmenliğini de üstlendin. Ve destek aldığınız kurum veya kuruluş var mıydı?*

FÖ: Aslında önce ben tek başıma başlamıştım arşiv çalışmasına. Ama zamanla hem iş yükü arttı, hem de ben tek başıma altından kalkamamaya başladım. Dolayısıyla süreçte ekip de arttı. Küçük sayılabilecek bir ekiple, filmi üç yılda tamamladık. Görüntü yönetmenliğini yapmam evet genelde garipseniyor ancak bu filmde bu bir zorunluluktan benim için. Çünkü çekim takvimi o kadar yoğun, o kadar koşturmacalıydı ki bir noktada rahat hareket edebilmek gerekiyordu. Öyle bir pratikte görüntü yönetmeni ile çalışmak hem hareketi kısıtlayacak hem de bütçesel olarak bizi zorlayacaktı. Dolayısıyla biz de bu kararı verdik, artısını eksisini tartıp. Ki genel olarak bütçesi yüksek sayılabilecek bir filmde **Kavur**, belgesel ortalama bütçelerine göre. Bunu da birçok kamu ve sivil toplum kuruluşundan destek alarak gerçekleştirdik.

EGK: *Filmin farklı bir anlatım dili var. Özellikle sinematografisinin çok etkileyici olduğunu düşünüyorum. Çekim yaptığın mekânları neye göre belirlemiştin? Özellikle son sahnelerde yer alan terkedilmiş tren garının güzel bir hikâyesi var bildiğim kadarıyla, ondan da bahseder misin?*

FÖ: Filmi en başından beri mekânlar üzerine kurmak istiyordum. Çünkü

insansız bir yol filmi yapmak niyetim vardı. **Ömer Kavur**'un sinemasını da düşündüğümüzde tüm bu mekânlar filmdeki yolculuğun ana karakteri olacaklardı. Ben de hem **Ömer Kavur**'un filmlerindeki mekânları hem de aslında benim ilgimi çeken ve merak ettiğim mekânları bir araya getirdim. Bunları tematik olarak birbirleriyle eşledim ve filmin dramatik yapısını buna göre kurdum. Örneğin kendi Kayaköy'ümü Cürek'te buldum ve aynı gece yolculuğunda olduğu gibi filmin kadın karakteri de Cürek'te ortadan kaybolmayı tercih etti örneğin. Tabii ki planlı olduğu kadar plansız bir şekilde bulduğumuz mekânlar da oldu. Örneğin Cürek'e giderken, trenin bizi indirdiği istasyon harabe bir istasyondur ve ben haftalarca harabe bir tren istasyonu aramıştım. Bulamayıp vazgeçmek üzereyken tesadüfen karşıma çıkmıştı finaldeki istasyon.

EGK: Filmin seslendirmelerini yapan Cem Yılmaz, Funda Eryiğit ve Tilbe Saran ile çalışmak nasıldı?

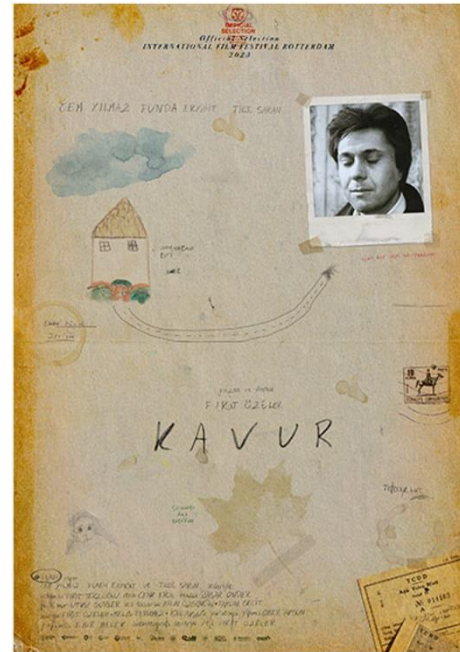
FÖ: Hepsinin filme inanılmaz katkıları oldu, karakterleri gerçekten ete kemiğe büründürdüler ve bu da filmi daha yaşayan bir hale getirdi. Çünkü 90 dakika boyunca sadece dış seslerden oluşan bir filmin seyirci tarafından izlemesinin bazen zor olabileceğinin farkındaydık, öyle yorumladılar ki karakterlerini, bu “zor izlenme” korkum da boşa çıkmış oldu.

EGK: Filmin afişi de çok ilginç bu arada, bir hikâyesi olmalı diye düşünüyorum.

FÖ: Afişi bir puzzle gibi düşünmüştük. **Kavur**'un hayatı boyunca uğradığı durakları, izleri, bazı unutamadığı anıları ve cümleleri biraz oyunlu biraz da duygusal bir yapıda toplamak asıl amacımızdı. Ve ben **Kavur**'u hep biraz çocuksu bulurum; bu da afişin ana teması olan sanki bir çocuğun çizimiymiş gibi olmasına sebep oldu.

EGK: Ömer Kavur'u en iyi anlatan filmi hangisi sence?

FÖ: *Gece Yolculuğu* ve *Karşılaşma*. Çünkü *Gece Yolculuğu* ilk kez kendisine karşı bu kadar dürüst olmayı tercih ettiği film bana göre. Genç bir yönetmenin böylesi bir özeleştirici yapması, o güne kadar çektiği filmleri resmen silip çöpe atması

ve ben bundan sonra başka şeyler deneyeceğim demesi bana hiç karşılaşmadığımız bir şey gibi geliyor. **Karşılaşma**'da ise bu kararı büyük bir hevesle alan ve hayaller kuran bir yönetmenin, hastalıkla, sorunlarla ve pişmanlıklarla dolu kariyerinin izlerini görüyorum. Oradaki karakterlerde yine kendisini gizlediğini anlayınca, o filmin de “karşılaşmadığı” şeylerle alakalı olduğunu anlıyorum.

EGK: Araştırma sırasında Ömer Kavur ile aranda nasıl bir bağ oluştu? Onu tanıma yolculuğunda kendine benzettiğin yanları var mıydı?

FÖ: Kendime benzettiğim yanları olsa da çok fazla deşmemeyi tercih ettim ben o tarafları, çünkü o mesafeyi korumak zorundaydım. Koruyamasam, bu sefer filmde anlatacağım şeyleri veya anlatmayı seçtiğim şeyleri doğru seçemeyecektim. Ancak tabii ki, bir sanatçı hakkında bir belgesel yapıyorsanız, siz de bu ülkede sanat üretmeye çalışan biri olduğunuz için, içinizi yaralayan, “neden böyle” diye sormanıza sebep olan ve özdeşlik kurduğunuz birçok nokta oluyor.

EGK: Sana ilham veren 10 film söyleyebilir misin peki?

FÖ: *L'Immortelle* (Alain Robbe-Grillet, 1963)

Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives (Apichatpong Weerasethakul, 2010)

Eyes Wide Shut (Stanley Kubrick, 1999)

Gizli Yüz (Ömer Kavur, 1991)

L'Argent (Robert Bresson, 1983)

Killers of the Flower Moon (Martin Scorsese, 2023)

Spirited Away (Hayao Miyazaki, 2001)

Alice in the Cities (Wim Wenders, 1974)

Beyođlu'nun Arka Yakası (Şerif Gören, 1987)

Showgirls (Paul Verhoeven, 1995)

(Ek) *Devotion* (Cynthia Madansky, 2003): İzlediğimde çarpıldığım ve **Kavur**'un en büyük ilhamlarından biri olan gizli kalmış bir başyapıt.